

Karbon i jord – måling, endring og økning under norske forhold

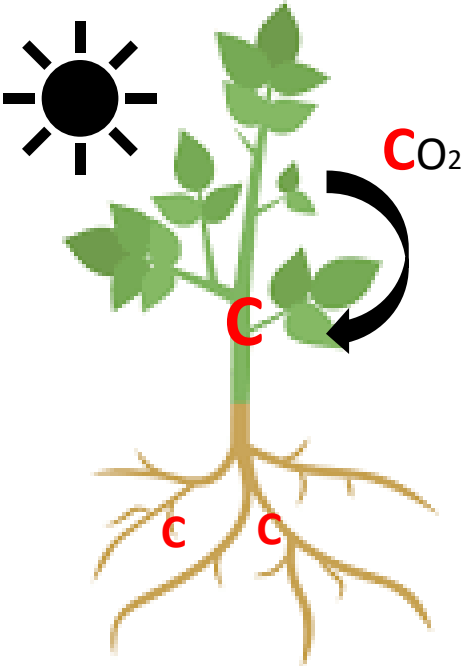
Tatiana Rittl, mange mange mange andre

Jordsamling
Seminar 19. og 20. september 2024
Hamar og Stensby

Karbonbinding, karboninnhold, motstandskraft mot nedbryting

Karbonbinding

Soil C sequestration

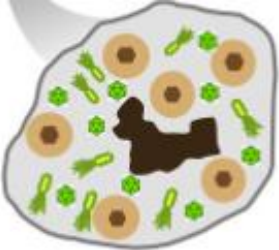
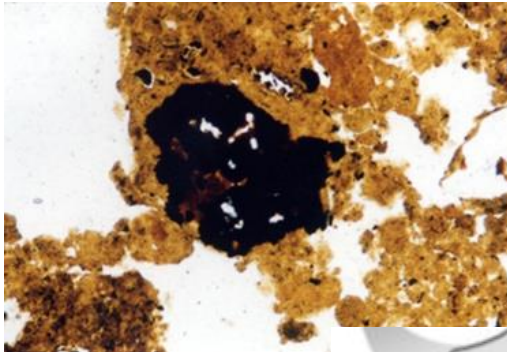
Karboninnhold

Soil C storage

Motstandskraft mot nedbryting

Soil C persistence

Microaggregate

Organisk materiale i jord (mold)

Mer

Mindre

Karbondilemmaet

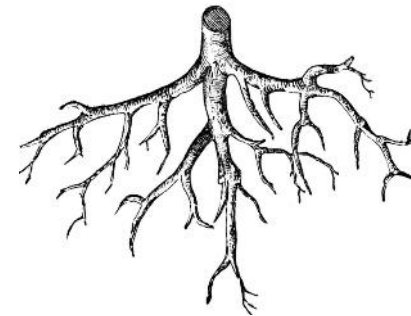
- Labilt karbon – sirkulerer rask (kort «liv» i jord)

Forbedrer jordhelse

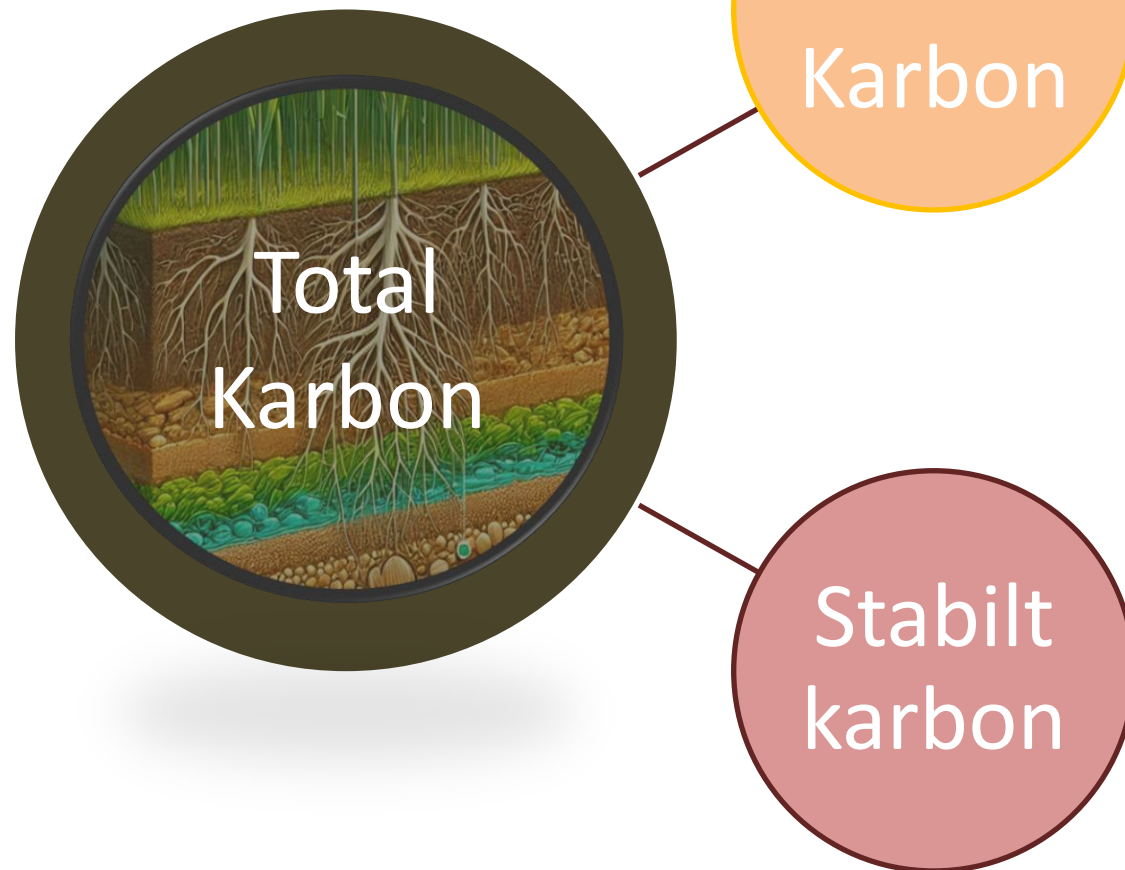
- Stabilt karbon – sirkulerer langsomt (langt «liv» i jord)

Stort potensiale for karbonlagring

Karbon måling

- Glødetap
- TOC
- Karbonsjette (EUROFINS-NIRS)
- ....

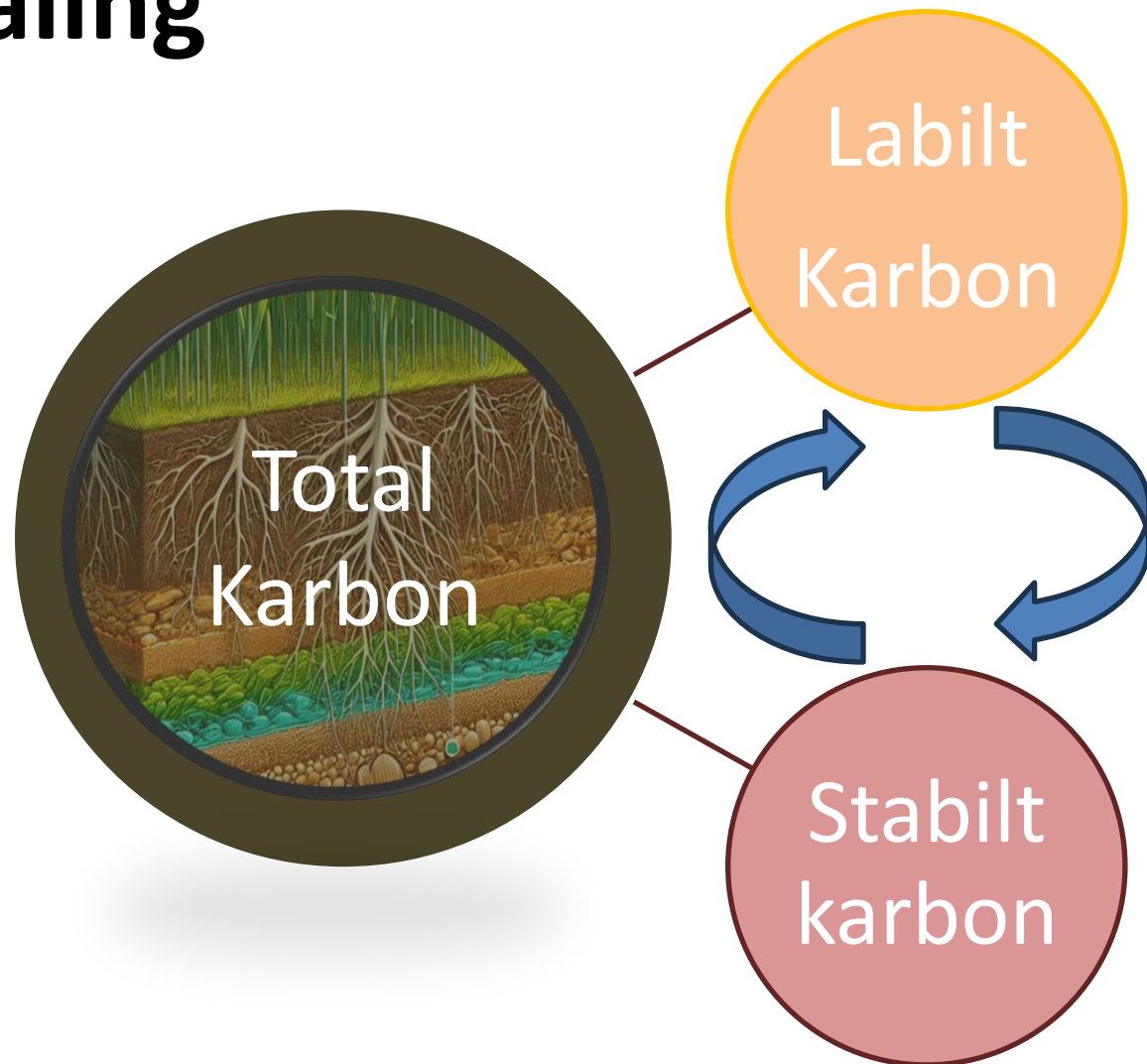

- Jordfraksjoner (POM)
- Aktiv karbon
- Jordrespirasjon
- Mikrobiell karbon
- Oppløst karbon (DOC)

- Jordfraksjoner (MAOM)
- RNM
- Kjemisk fraksjoner («humus»)

Karbon måling

- Glødetap
- TOC
- Karbonsjette (EUROFINS-NIRS)
- ....

- Jordfraksjoner (POM)
- Aktiv karbon
- Jordrespirasjon
- Mikrobiell karbon
- Oppløst karbon (DOC)

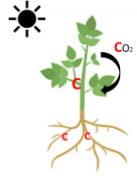
- Jordfraksjoner (MAOM)
- RNM
- Kjemisk fraksjoner («humus»)

Hvordan fungerer det i praktisk?

- Mermold
- Capture
- K-BEP
- SoilEffects

Hva kan vi gjøre?

- **Bruke levende planter** (fangvekster, underkultur)

- **Behold plantrester**

- **Tilføre organisk materiale** (gjødsel, biokull, råtnerest)

- **Kontrollere jorderosjon**

MerMold

Undersøke hvordan **ulike typer organisk materiale** påvirker karbonlagring i jord

MerMold : Ulike typer organisk materiale

Tilført organisk materiale i 2019

Fast råtnerest

Hestegjødsel

Biokull fuktet med flytende råtnerest

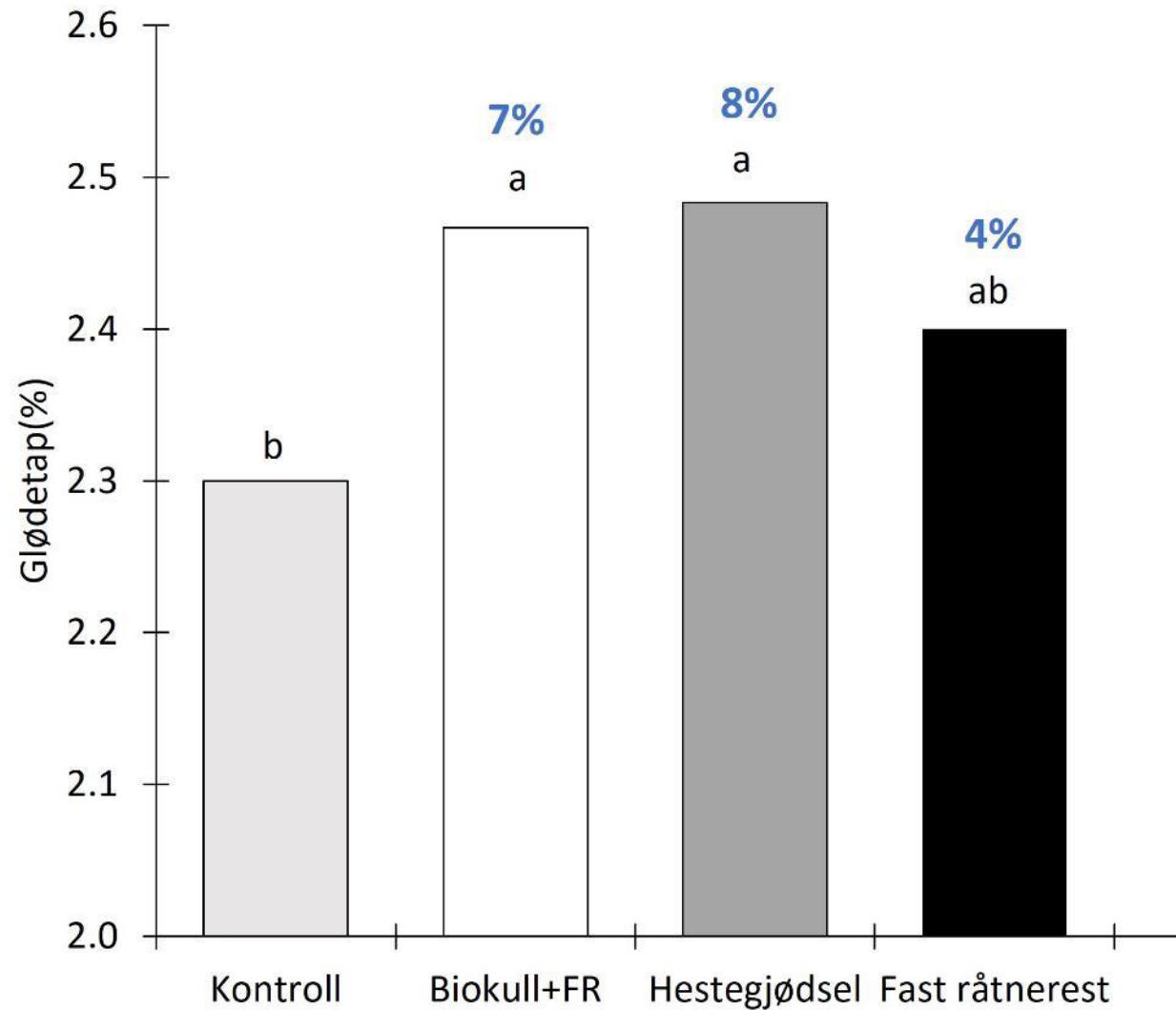

2019

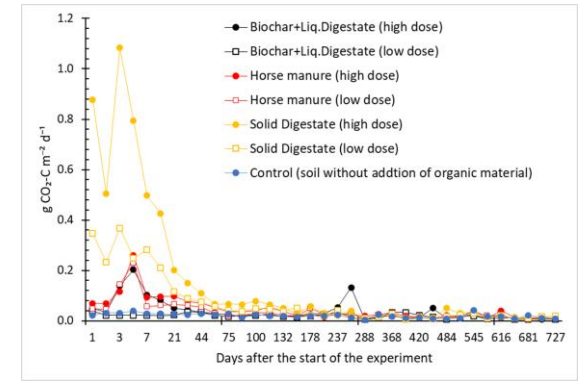
Moldinnhold i 2021

Feltforsøk

Potensialet for karbonlagring

Laboratorieforsøket

Organisk materiale	Maksimum tid i jord (år)
--------------------	--------------------------

Biokull+FR	32
------------	----

Hestegjødsel	8
--------------	---

Fast råtnerest	3
----------------	---

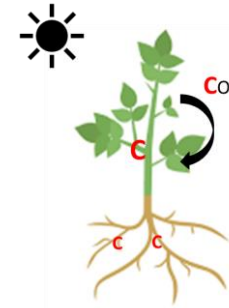

CAPTURE: fangvekster i kornproduksjon

(2021-2025)

Fangvekster for å øke karboninnholdet i jorda

Fôrvikke (SV)

Italiensk raigras (IR)

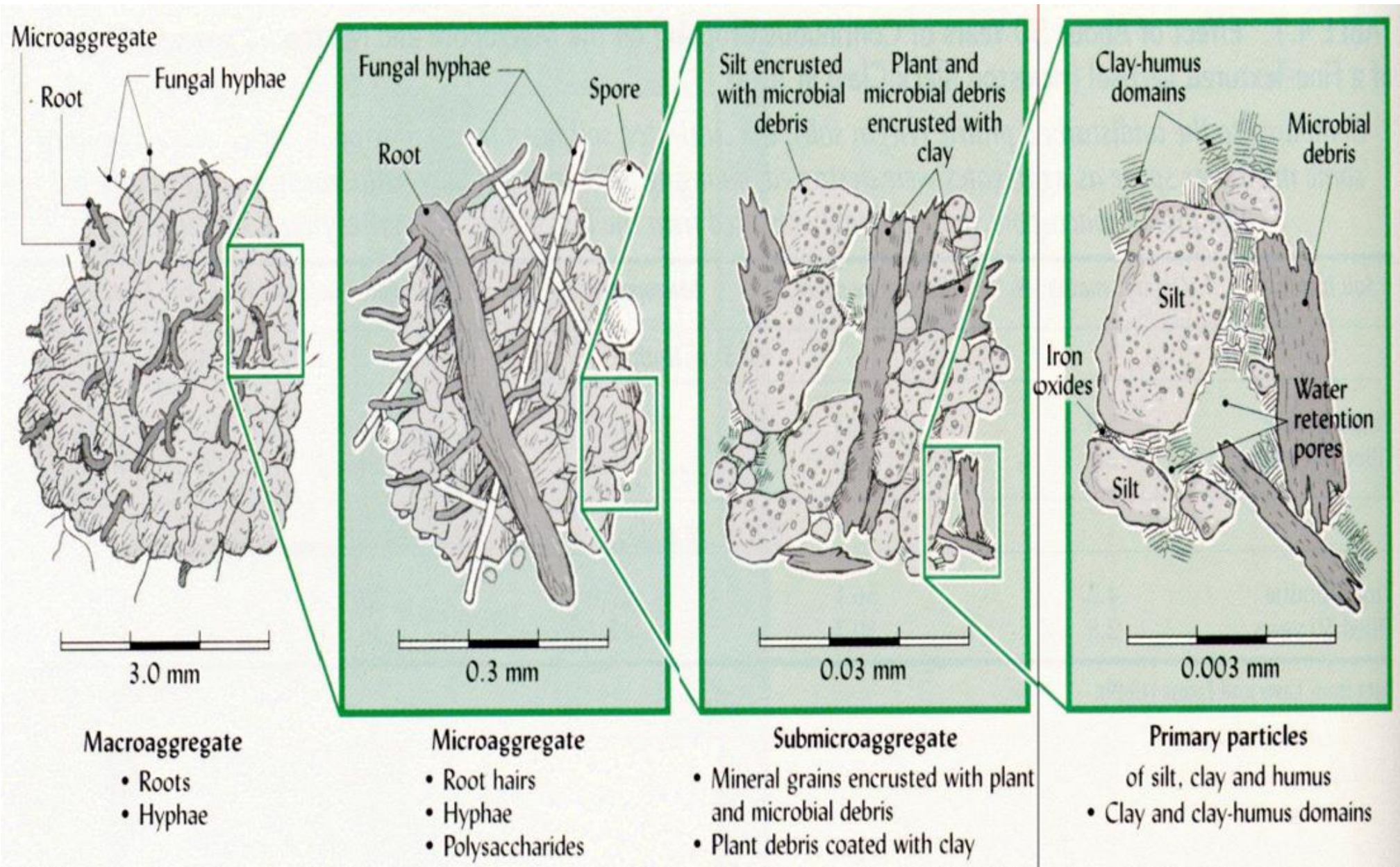
Honningurt (PH)

Oljereddik (OR)

Bárcena, et al. *in preparation*

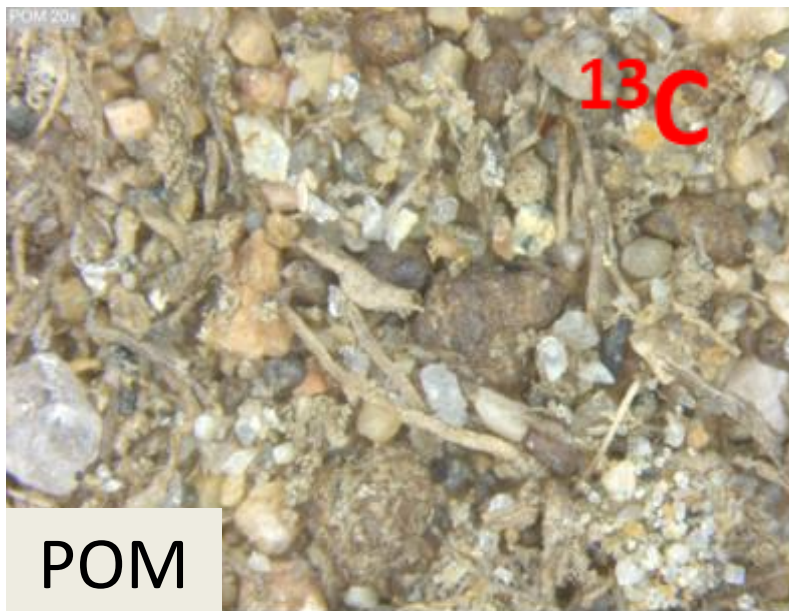
From Tisdall & Oades, 1982.

CAPTURE: Motstandskraft mot nedbryting

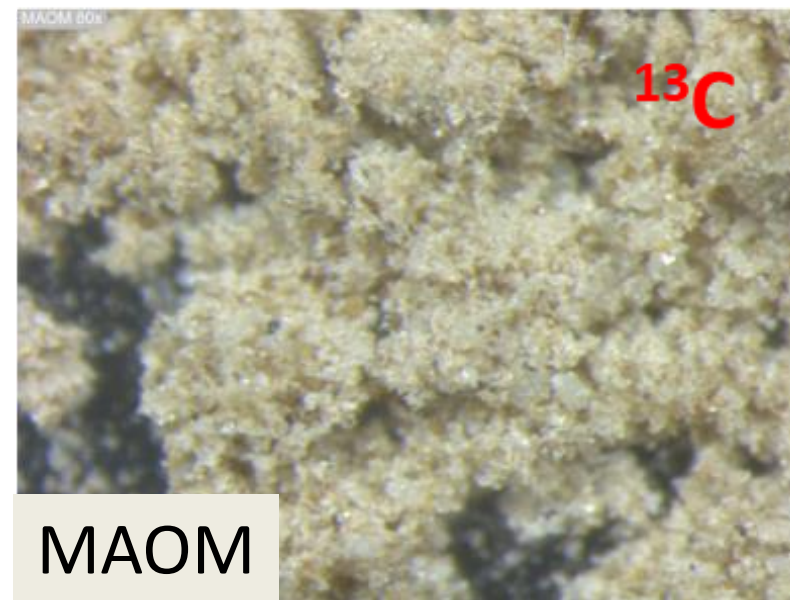
Jordfraksjoner

Jordhelse

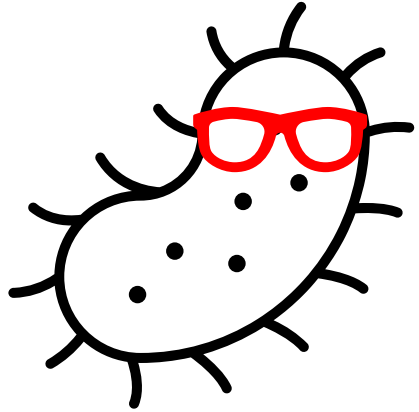
POM: Partikulært Organisk Materiale og er **ikke** bundet til mineraler i jorda

C-lagring

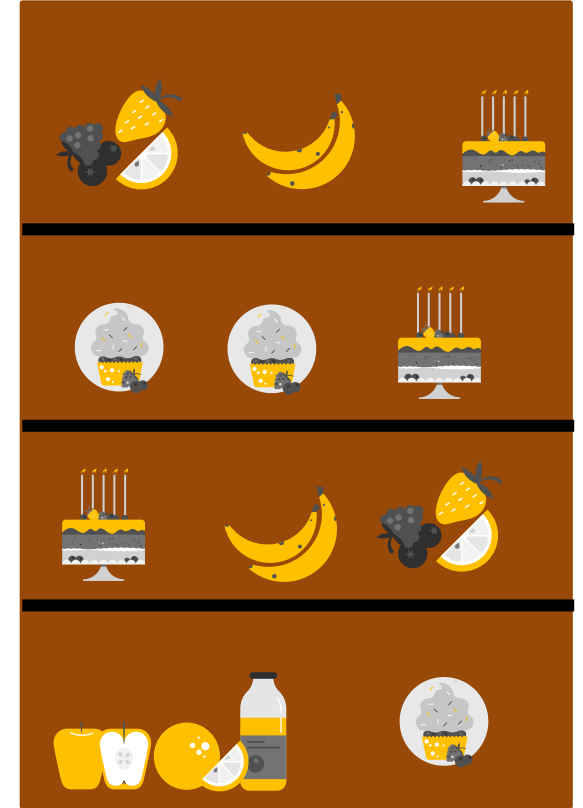
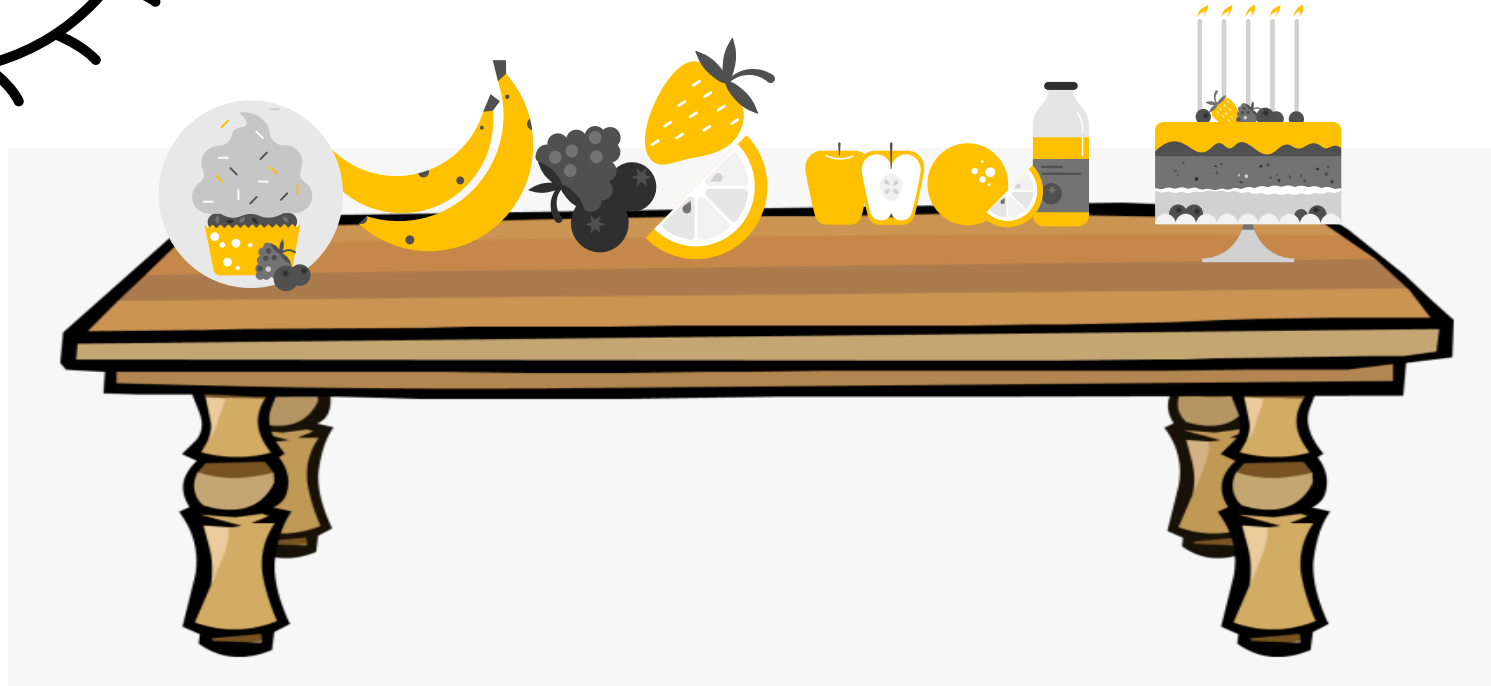
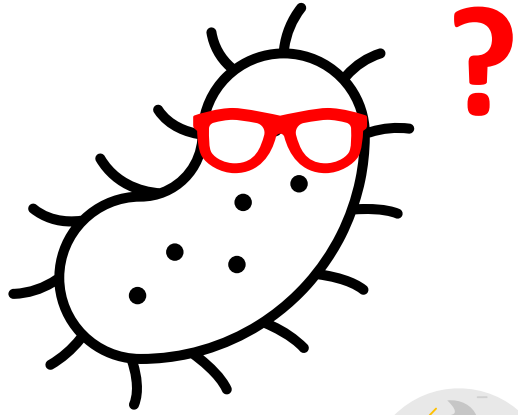
MAOM: Mineral-Assosiert Organisk Materiale og er bundet til mineralene i jorda

Jordfraksjoner

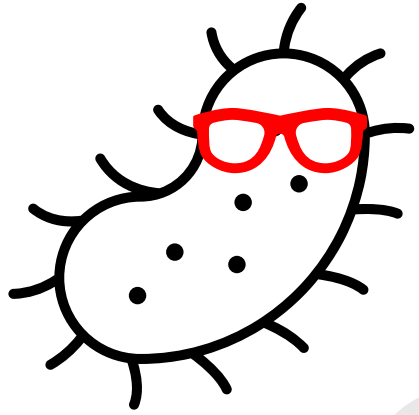
Jordmikrobe

Jordfraksjoner

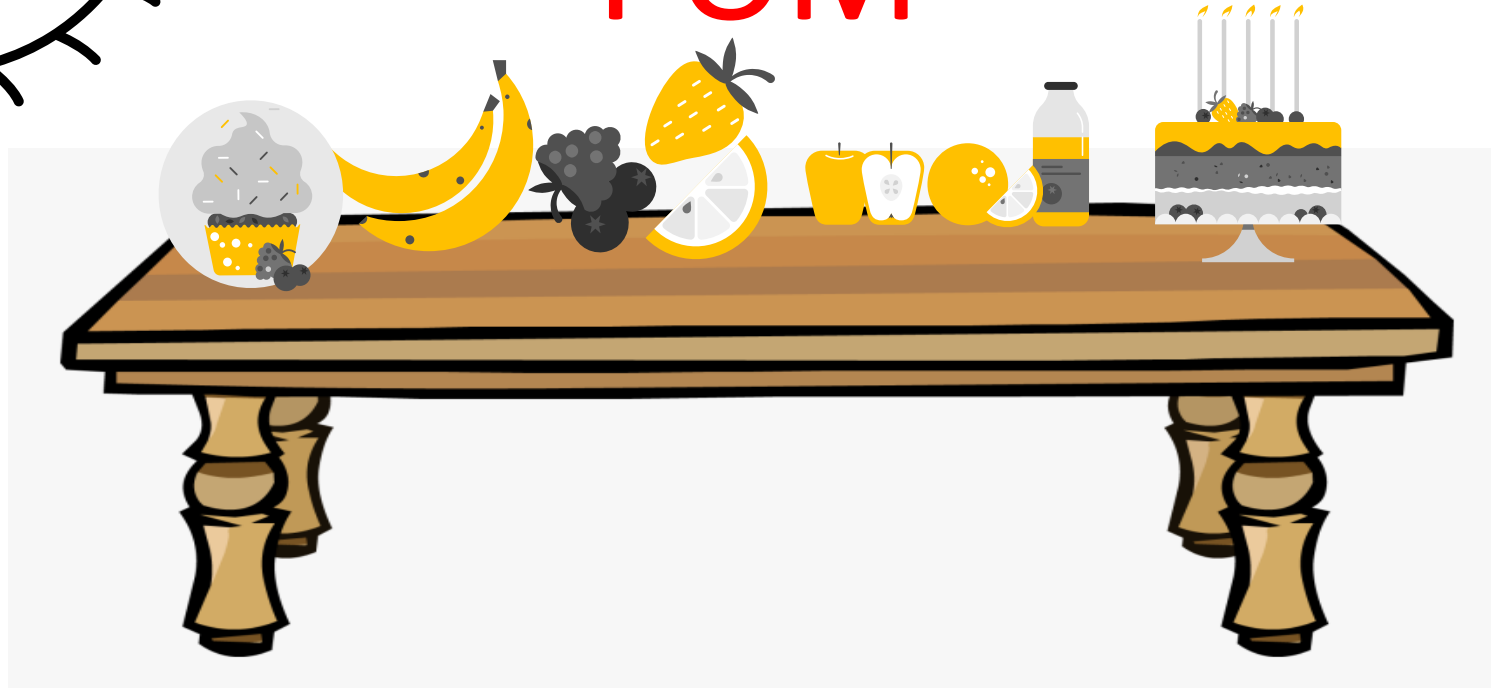

Bárcena, et al. *in preparation*

Jordfraksjoner

POM

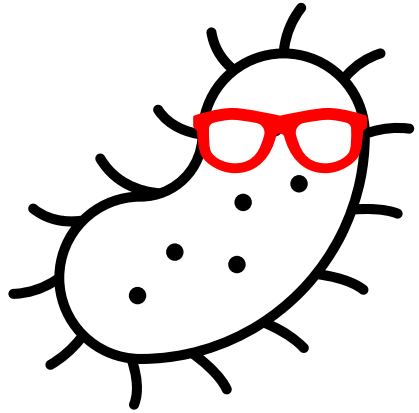
MAOM

C-lagring

Bárcena, et al. *in preparation*

Jordfraksjoner

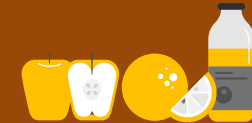
MAOM	75-95 %
POM	20-55%

POM

MAOM

C-lagring

Bárcena, et al. *in preparation*

Tingvoll gård og SoilEffects: Langstid feltforsøk

Tingvoll gård (1990 -)

SoilEffects feltforsøk (2011 -)

Tingvoll gård – økologisk melkeproduksjon

Veldig Høy

Organisk materiale i jord (%)

1985 1995 2005 2015 2025

Veldig høy: GL >12%
 Høy: 6 < GL < 12%
 Lav: < 6%

Høy

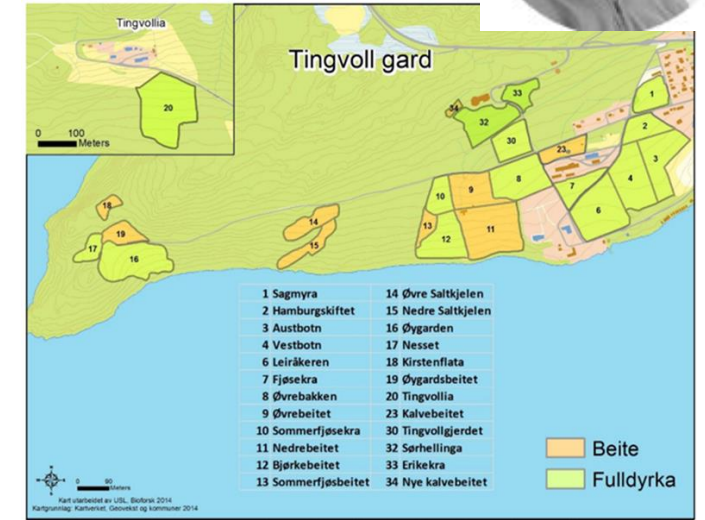
Organisk materiale i jord (%)

0 1985 1995 2005 2015 2025

Lav

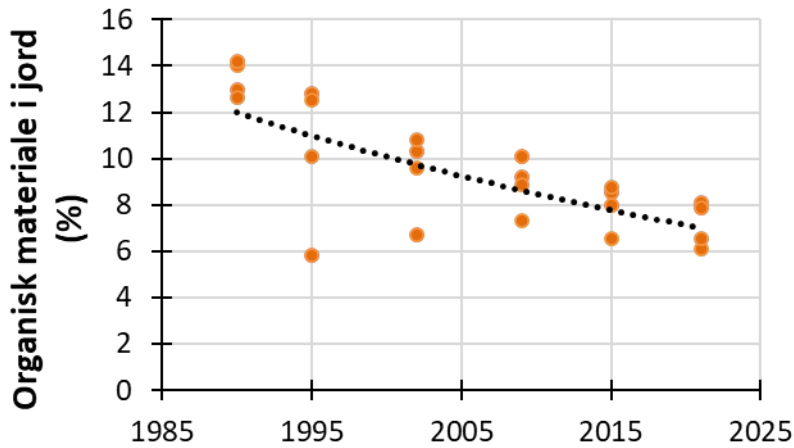
Organisk materiale i jord (%)

1985 1995 2005 2015 2025

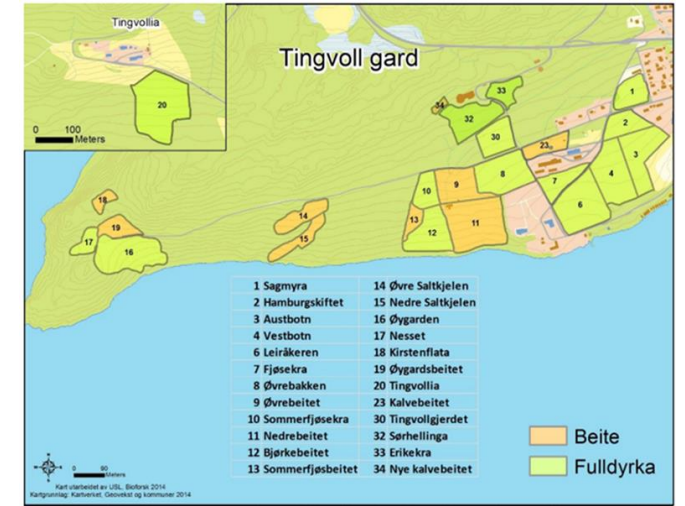
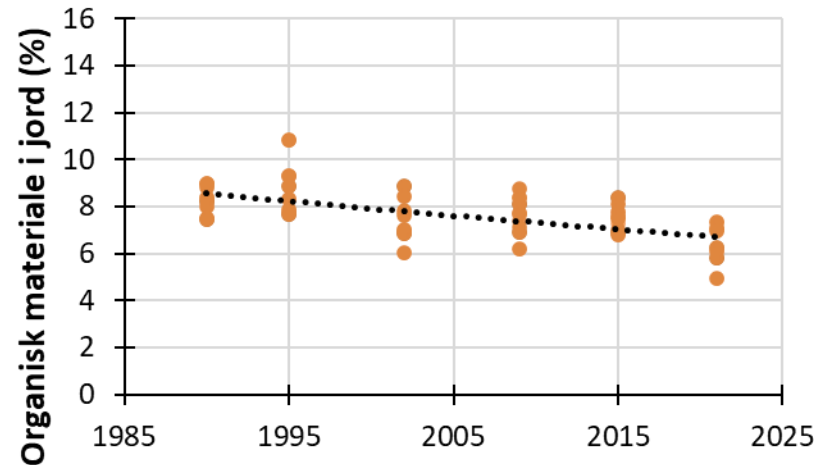
Tingvoll gard – økologisk melkeproduksjon

Veldig Høy

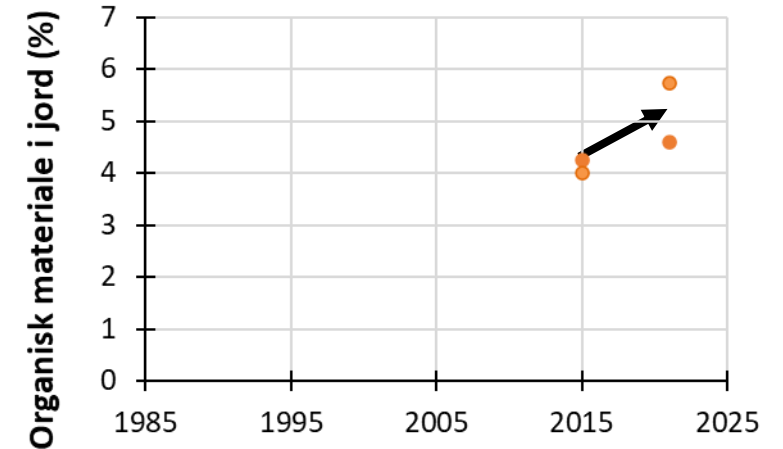

Veldig høy: SOM >12%
 Høy: 6 < SOM < 12%
 Lav: < 6%

Høy

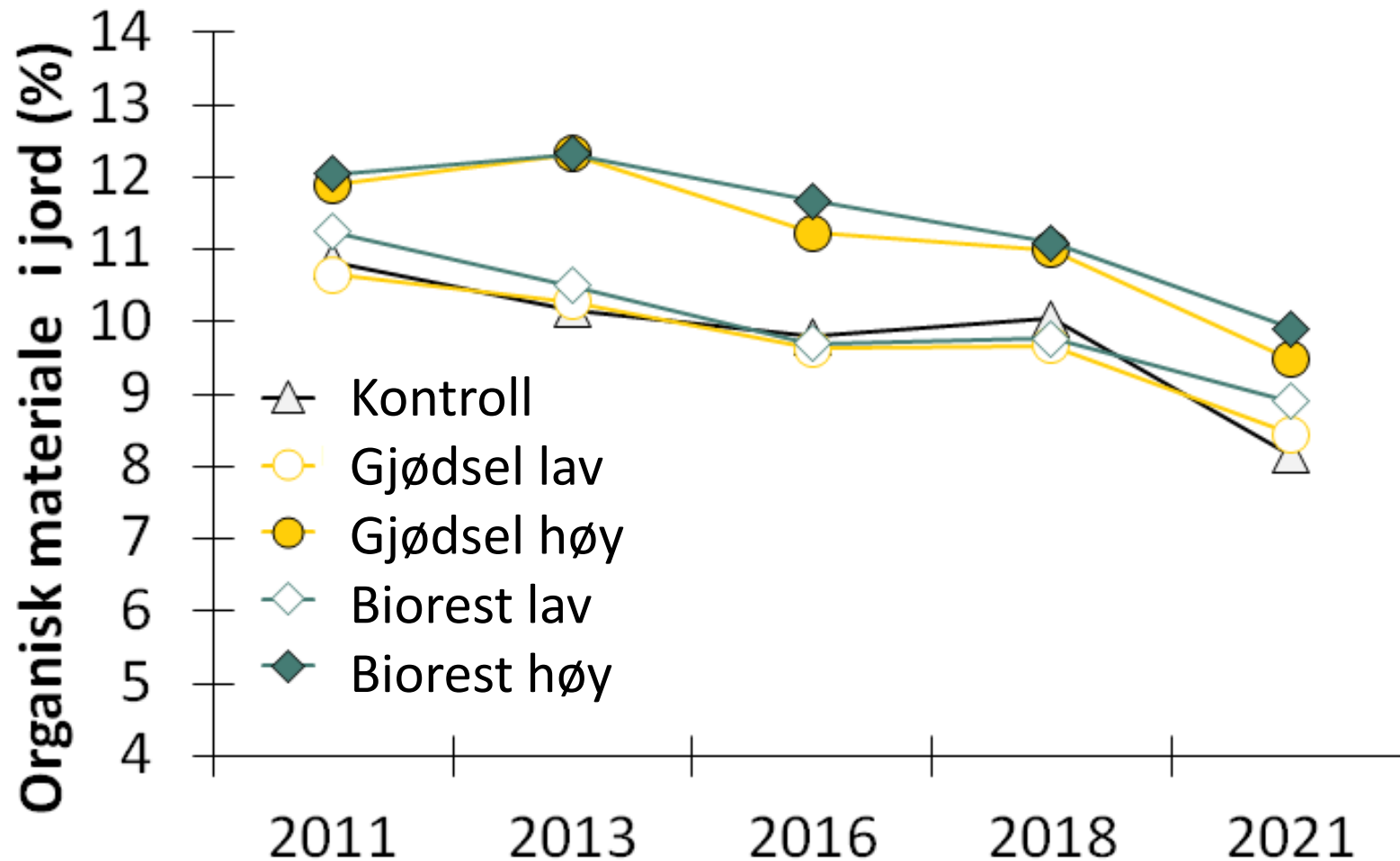

Lav

SoilEffects feltforsøk

Gjødsel

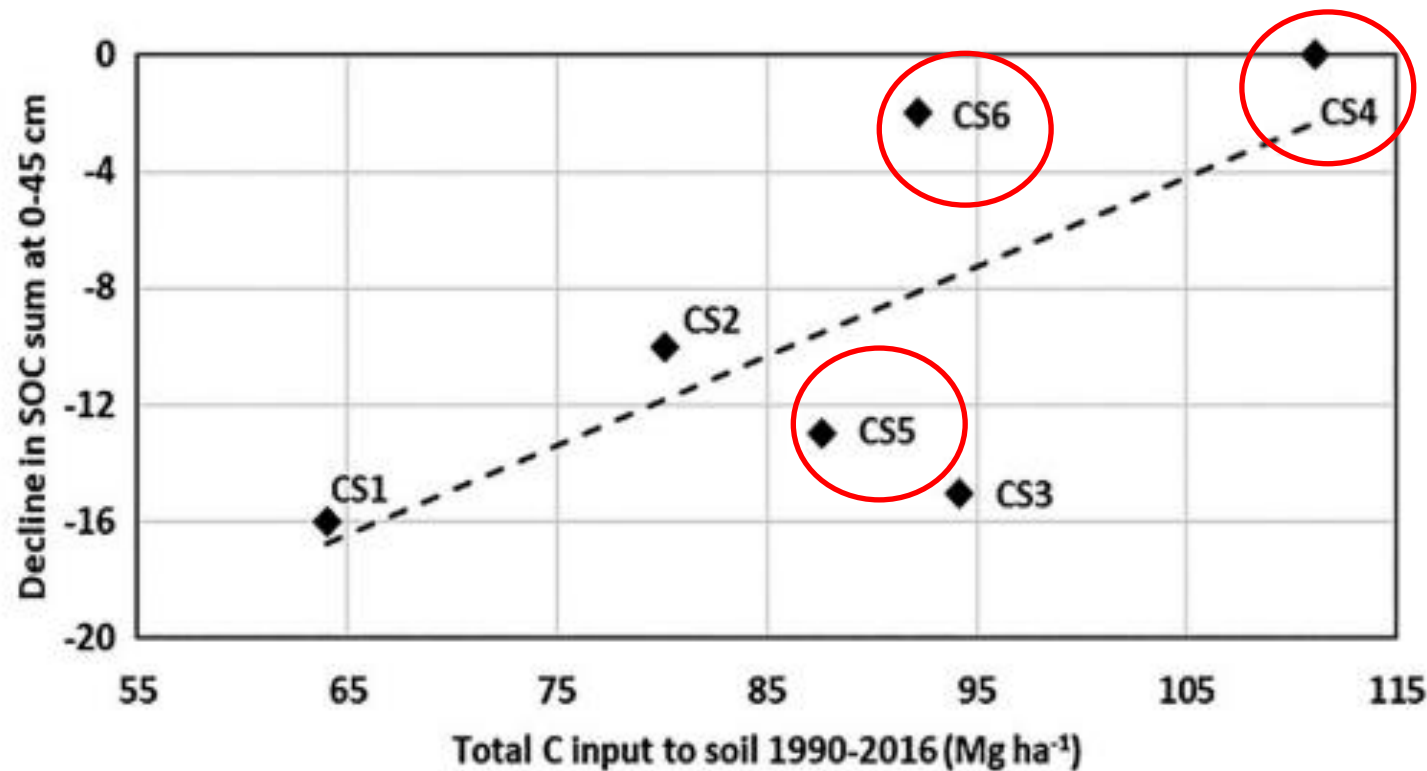

Biorest

Lav C i jord:

Apelsvoll : **2-3 % C i jord**

Table 1. Main management features of the six cropping systems (CS1–CS6).

System name	Crop rotation	Tillage (arable)	Slurry use	Mineral fertiliser	Straw removal	Catch crops	
CS1	Reference arable	Wheat, oats, barley, potato	Autumn plough	None	Yes NPK	Yes	No
CS2	Optimised arable	Wheat, oats, barley, potato	Spring harrow	None	Yes NPK	No	Yes
CS3	Organic arable	Wheat, oats/pea, barley, ley	Spring plough	Some	None	No	Yes
CS4	Optimised dairy	Wheat, barley, ley, ley	Spring plough	Annual	Yes NPK	No	Yes
CS5	Organic dairy (50%)	Wheat, barley, ley, ley	Spring plough	Annual	None	No	Yes
CS6	Organic dairy (75%)	Barley, ley, ley, ley	Spring plough	Annual	None	No	Yes

Nedgang i nivåene av jordkarbon (SOC) i landbruksjord reiser spørsmål:

På hvilke jorder og i hvilke regioner bør man forsøke å øke SOC-nivåene?

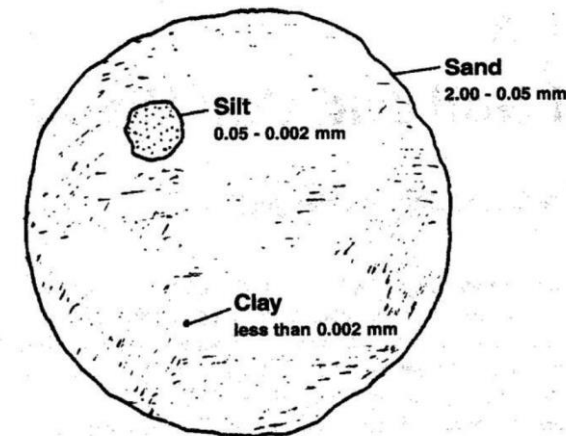
Indikatorer for jordkarbon (SOC)-status

Bevaring av SOC påvirkes av jordens innhold av leire- og siltfraksjoner, som beskytter den mot mikrobiell aktivitet.

Indikatorer for SOC-status inkluderer:

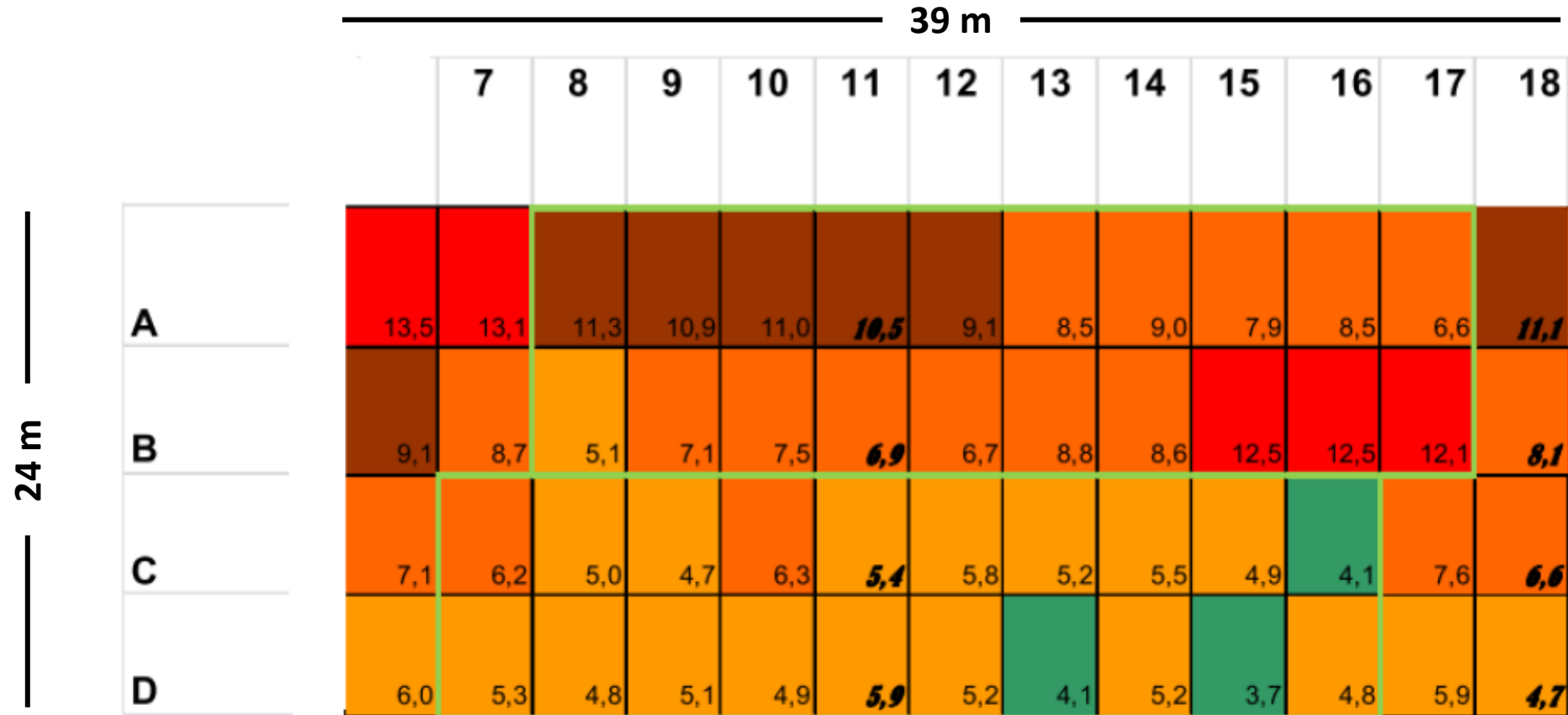
- **Hassink (1997)** brukte forholdet mellom leire+silt <20 μm ('fines20') til SOC (SOC tapes ofte ved forhold under 20:1, og bevarer ved forhold over 20:1))

Figur fra <https://passel2.unl.edu/view/lesson/0c7f7943f577/2>

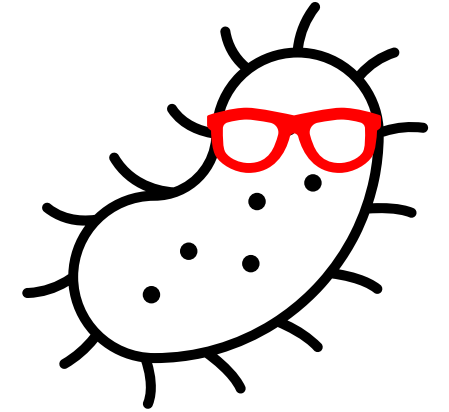
Måling utfordring

Legend: Indication of organic matter content by different colours

Hva vi har lært

- Øke C-lagring i jord er ikke lett
- Innhold av karbon i jorda, leire og siltfraksjon er viktig
- Karbonbinding og *C persistence* er nøkkelen til karbonlagring
- Vi trenger lang-tid feltforsøk med måling av karbonlagring
- Nettverk med feltforsøk er viktig for å forstå prosessen og regionale forskjeller

KARBONKALKULATOR FOR JORD

Takk for meg

Tatiana Rittl
tatiana.rittl@norsok.no

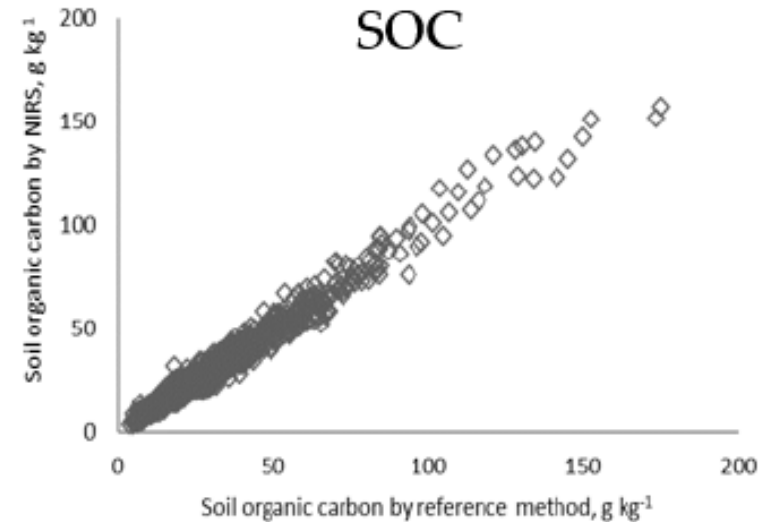
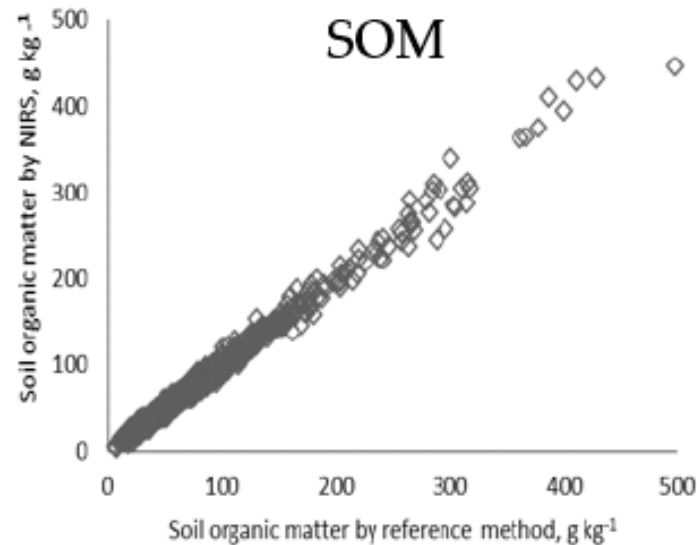
<https://www.agropub.no/fagartikler/kalkulator-for-karbonmengde-i-jorda>

Karbonsjekke - EUROFINS

Hva er nytt i Soil Carbon Check?

- Soil Carbon Check er basert på en organisk materie og organisk karbonbestemmelse med **nær infrarød spektroskopi (NIRS)**.

- Soil Carbon Check er en jordprøve som gir unik innsikt i mengden CO₂ som er lagret i jorden og utviklingen av CO₂-fangst over tid (**Modelling**).

Karbonsjekk - EUROFINS

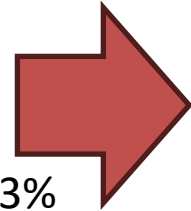
Hva er nytt i Soil Carbon Check?

- Soil Carbon Check er en jordprøve som gir unik innsikt i mengden CO₂ som er lagret i jorden og utviklingen av CO₂-fangst over tid.

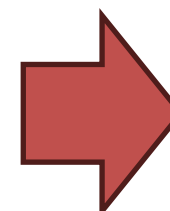
Jorddybde: 0,2 m

Bulk tetthet (BD): 1,3 g/cm³

Jordens organiske karbon (SOC)-innhold: 3%

78 000 kg C /ha

286 260 kg CO₂ /ha

1 kg C tilsvarer 3,67 kg CO₂

KARBONKALKULATOR
FOR JORD

<https://www.agropub.no/fagartikler/kalkulator-for-karbonmengde-i-jorda>